

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-1-77 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-41/1000-257
Karar Tarihi : 9.9.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Abdulgani GÜNGÖRDÜ, İsmail Yücel ARDIÇ, Metin PEKTAŞ

C. ŞİKAYET EDEN : Acıöz Petrol Hurdacılık Nakliye Demir Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Neslihan EFE
Kültür Mah. Kızılırmak Sk. No:63/65 Yenışehir/Ankara

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : - Petrol Sanayi Derneği (PETDER) ve Üyeleri
Kaptanpaşa Mah. Piyalepaşa Bulvarı Ortadoğu Plaza
No:14 D:10 Okmeydanı Şişli/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: PETDER ve PETDER üyesi teşebbüslerin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet dilekçesi ve raportörlerce şikayetçi şirketin yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilecek iddialar özetle;

- Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği¹ (Yönetmelik) kapsamında, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından atık motor yağı toplama piyasasında tek yetkili kuruluş olarak atanan Petrol Sanayi Derneği (PETDER)'nin, bu yetkilendirmeye birlikte ilgili piyasada hakim duruma geldiği,

- PETDER tarafından atık motor yağlarının gerekli kategori testleri yapılmadan toplanarak yönetmelikteki emredici hükümlere rağmen kategori farklılıkları gözetilmeden tüm atık motor yağlarının karıştırılması ve buna paralel olarak toplanan atık yağın çok büyük bir kısmının 2. kategori atık yağ sayılarak enerji amaçlı (yakıt) olarak kullanıma sunulmasının geri kazanım alanında faaliyet gösteren şirketlerin hammadde olarak kullandığı 1. kategori atık yağlara erişimini engellediği ve bu şirketleri piyasa dışına ittiği, bu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hakim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi gerektiği,

- PETDER üyesi olan madeni yağ üreticisi ve ithalatçısı petrol şirketlerinin, piyasadaki madeni yağ arzını kontrol ettiği ve atık yağın geri kazanımından elde edilen baz yağın, endüstriyel ve diğer yağların nihai ürün olarak piyasaya girmesini istemedikleri, bu

¹ 30.07.2008 tarihli ve 26952 sayılı Resmi Gazete.

50 amaçla atık yağların dolaşımını kontrol ederek bu yağların geri kazanım tesislerine gitmesini engelledikleri,

- PETDER üyesi petrol şirketlerinin motor yağı üreticisi olarak piyasadaki motor yağı fiyatlarını kendi aralarında anlaşarak belirledikleri ve bu şirketlerin madeni yağ üretimindeki finansal, teknolojik ve ticari avantajlarından yararlanarak atık yağ piyasasını da ele geçirmek istedikleri, böylece atık yağlardan üretilen yağların piyasaya çıkmasını engellemek istedikleri; petrol şirketlerinin hem motor yağı üreticileri olup piyasaya yağ sürmekte ve hem de piyasadaki atık yağları toplayarak bu piyasadaki rekabet koşullarını bozmak ve kontrol etmek istedikleri, bu durumların da 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği

şeklindedir.

60 Ayrıca Acıöz Petrol Hurdacılık Nakliye Demir Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti. (Acıöz Petrol) tarafından gönderilen ek beyanda, Acıöz Petrol ile birlikte Öz-Mobil Madeni Yağlar Üretim Pazarlama San. Tic. Ltd. Şti., Uran Madeni Yağ ve Taşımacılık Tic. A.Ş. ve Orüsan Kimya ve Akaryakıt Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti. tarafından 2008 yılında çıkarılan Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği aleyhine Danıştay nezdinde iptal davası açıldığı ifade edilmiştir.

70 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 6.4.2009 tarih 2410 sayı ile giren şikâyet üzerine hazırlanan 8.7.2009 tarih 2009-1-77/İİ-09-AG sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 15.7.2009 tarihli toplantısında görüşülmüş ve anılan iddialara ilişkin olarak önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen 25.8.2009 tarih ve 2009-1-77/ÖA-09-AG sayılı Önaraştırma Raporu, 7.9.2009 tarih ve REK.0.05.00.00-110/190 sayılı Başkanlık Önergisi ile 09-41 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda,

80 - PETDER üyesi olan madeni yağ üreticisi ve ithalatçısı petrol şirketlerinin, piyasadaki madeni yağ arzını kontrol ettiği; ayrıca PETDER üyesi petrol şirketlerinin motor yağı üreticisi olarak piyasadaki motor yağı fiyatlarını kendi aralarında anlaşarak belirlediklerine işaret eden herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanmadığından soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve söz konusu şikayetin reddine,

- PETDER tarafından atık motor yağı piyasasında gerçekleştirilen şikayet konusu uygulamaların, Yönetmelik hükümlerinin tam olarak uygulanmaması nedeniyle ortaya çıktığı, bu uygulamaların geri kazanım alanında faaliyet gösteren teşebbüslerin ham madde temininde güçlük çekmesi sonucuna yol açtığı, bu nedenle atık motor yağı piyasasında daha rekabetçi pazar yapısının oluşumunu teminen Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasındaki aksaklıklara ve pazarda ortaya çıkan olumsuzluklara ilişkin olarak Çevre ve Orman Bakanlığı'na görüş yazısı gönderilmesi gerektiği

90 ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Petrol Sanayi Derneği (PETDER)

PETDER, 23.9.1996 tarihinde, petrol ürünlerinin üretimden tüketime kadar olan faaliyetler zinciri üzerinde çalışmalar yapmak amacı ile ülkenin önde gelen akaryakıt dağıtım şirketleri tarafından kurulmuştur. Alpet, Belgin, BP, BP Gaz, Delta, Erk, Exxon

Mobil, Petrol Ofisi, Shell, Shell & Turcas, Shell Gaz, Total ve Turcas PETDER üyesi kuruluşlardır. PETDER, akaryakıtlar, yağlama yağları ve LPG'nin, üretimi, depolanması, ikmal, dağıtım, taşınması, kullanımı, sağlık, emniyet ve çevre ile ilgili konularda çalışmalar yapmaktadır.

PETDER, atık motor yağlarının toplanması konusunda yürüttüğü proje ile ülke genelindeki binlerce noktadan atık motor yağları ücretsiz olarak toplanarak bertaraf edilmek üzere Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan lisans almış olan işletmelere teslim edilmektedir. PETDER şu an itibarıyla atık motor yağlarının toplanması konusunda tek yetkili kuruluştur.

PETDER üyesi olan motor yağı üreticileri Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 21.1.2004 tarihinde yayımlanan "Atık Yağların Kontrol Yönetmeliği ile üzerlerine getirilen atık motor yağlarını toplama yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla PETDER bünyesinde 12.4.2004 tarihinde Petrol Sanayi Derneği İktisadi İşletmesini (PETDER İşletme) kurmuşlardır.

I.2. İlgili Pazar

Önaraştırma kapsamında değerlendirilen ve ilgili ürün pazarı açısından dikkate alınması gereken ürünler ana başlık olarak "madeni yağlar" ile "atık yağlar"dır.

Madeni yağlar orijinal baz yağ ya da atık yağların geri kazanımı sonucu elde edilen baz yağdan üretilen çeşitli alanlarda kullanılan nihai ürünlerdir. Madeni yağ üretiminin ham maddesi olan baz yağ alifatik, naftanik aromatik ve karışık esaslı bir petrol ürünü olarak rafinerilerde üretilbildiği gibi atık yağın geri kazanımı sonucu da elde edilebilmektedir. Bunu yanı sıra baz yağın kimyasal yollarla sentetik olarak da üretilmesi mümkündür. Elde edilen baz yağa farklı katkıları eklenerek çeşitli alanlarda kullanılan madeni yağlar üretilmektedir. Madeni yağlar kendi içerisinde çeşitli alt gruplara ayrılmaktadır. Bu grupların başlıcaları motor yağları, endüstriyel yağlar, dişli ve transmisyon yağları ile çeşitli kimyasal yağlardır. Ancak şikayet konusu iddialar, tüm madeni yağ piyasası ile ilgili olmayıp temelde madeni yağların bir alt grubunu oluşturan motor yağı piyasasına ilişkindir.

Bir diğer şikayet konusunu ise madeni yağların kullanımı sonucu ortaya çıkan atık yağ piyasasına ilişkin iddialar oluşturmaktadır. Atık yağlar, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından çıkarılan "Atık Yağların Kontrol Yönetmeliği"nde (Yönetmelik) "*Kullanılmış benzinli motor, dizel motor, şanzıman ve diferansiyel, transmisyon, gres ve diğer özel taşıt yağları ile hidrolik sistem, türbin ve kompresör, kızak, açık-kapalı dişli, sirkülasyon, metal kesme ve işleme, metal çekme, tekstil, ısıl işlem, ısı transfer, izolasyon ve koruyucu, izolasyon, trafo, kalıp, buhar silindir, pnömatik sistem koruyucu, gıda ve ilaç endüstrisi, kağıt makinesi, yatak ve diğer özel endüstriyel yağlar ve endüstriyel gresler, kullanılmış kalınlaştırıcı, koruyucu, temizleyici ve benzeri özel müstahzarlar ve kullanıma uygun olmayan yağ ürünleri*" şeklinde tanımlanmaktadır.

Atık yağlar içinde öncelikle, "atık motor yağ" ile "atık endüstriyel yağ" şeklinde iki ayrı alt ürün grubundan söz edilebilmektedir. Her ne kadar geri kazanım firmaları belirli nitelikteki hem atık motor yağını (1. kategori) hem de atık endüstri yağını ham madde olarak kullanıyor olmasına karşın şikayet konusu iddialar spesifik olarak "atık motor yağ" piyasasına ilişkindir. Atık motor yağı, motorlu araçlarda kullanıldıktan sonra kullanım süresinin dolmasıyla birlikte bu araçlardan elde edilen ve orijinal kullanım amacına uygunluğunu kaybetmiş olan atık yağlardır. Atık motor yağlar kendi içinde 1., 2. ve 3. kategori yağlar olmak üzere üç farklı kategoride değerlendirilmektedir.

Geri kazanım tesislerinin ham madde olarak kullandığı 1. kategori atık motor yağları rafinasyon ve rejenerasyon işlemlerinden geçirilerek baz yağa dönüştürülebildiğinden, bu yağlar madeni yağların üretimi açısından ham madde niteliğindedir. Dolayısıyla bu ürünler açısından tanımlanacak pazarlar birbirlerini etkileyen pazarlar olarak değerlendirilmelidir. Ancak Türkiye’de henüz atık yağdan motor yağ üretimi gerçekleştirilememektedir.

150 İşlem konusu dosya bakımından atık yağlar piyasasında yapılacak ilgili ürün pazarı değerlendirmesi açısından en önemli ayırım atık motor yağı ve atık endüstriyel yağı ayırımıdır. Atık motor yağları içerisindeki kategori ayırımı bu değerlendirme bakımından ikincil düzeyde önem arz etmektedir. Atık endüstriyel yağların atık motor yağlarıyla ikame kabul edilerek ilgili ürün pazarının tüm atık yağları kapsayacak şekilde geniş tanımlanması halinde, atık motor yağlarının geri kazanım tesisleri için hayati önemi bulunmadığı kabul edilmiş olacaktır.

160 Geri kazanım tesislerinin atık yağ kullanımları incelendiğinde bu tesislerin önemli bir kısmının ham madde olarak her iki atık yağ türünü de kullanabildikleri görülmekle birlikte, bazı teşebbüslerin büyük ölçüde atık motor yağı kullandıkları anlaşılmaktadır. Bu teşebbüslerden biri olan şikayetçi ile yapılan görüşmede, teşebbüs yetkilileri, geri kazanım faaliyeti açısından endüstriyel yağlara kıyasla atık motor yağlarının geri kazanım faaliyeti açısından daha verimli sonuçlar ortaya çıkardığını ve atık motor yağlarının daha sık periyotlarla toplanabildiğini ifade etmiştir. Buna karşılık Çevre ve Orman Bakanlığı yetkilileri bu bilgiyi doğrulamamakta, geri kazanım tesisleri açısından atık endüstriyel yağlarla atık motor yağı arasında herhangi bir fark olmadığını ifade etmektedir.

İşlem konusu dosya özelinde sonuca ilişkin değerlendirmeleri değiştirmeyeceğinden, kesin bir ilgi pazar tespiti yapılmasına gerek görülmemiştir.

I.3. Pazarın Yapısı

170 I.3.1. Madeni Yağlar

Dosyada yer alan Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) verilerine göre, Türkiye’de yaklaşık 210² lisanslı madeni yağ üreticisi bulunmaktadır. Bunların ne kadarının motor yağı üreticisi oldukları bilinmemektedir. Bununla birlikte Çevre ve Orman Bakanlığı kayıtlarına göre 138 adet motor yağı üreticisi Türkiye’de faaliyet göstermektedir. Aşağıdaki tabloda EPDK ve Gümrük Müsteşarlığı verileri kullanılarak 2007 yılında Türkiye’deki üretilen toplam tahmini madeni yağ miktarları gösterilmiştir:

Tablo-1: 2007 yılı Türkiye’deki Toplam Madeni Yağ Miktarları (ton)

	Gümrük verileri kullanılarak	EPDK verileri kullanılarak
Tüpraş Baz Yağ Üretim Miktarı	307.702	307.702
Baz Yağ İthalat Miktarı	382.170	483.834
Toplam Baz Yağ	689.872	791.536
Madeni Yağ Üretimi Katkı Miktarı (baz yağ *%8katkı)	55.190	63.322
Yurtiçi Madeni Yağ Üretim Miktarı	745.062	854.858

180 Yukarıdaki tablo verilerine göre, Türkiye’de ortalama 750-850 bin ton civarında madeni yağ üretimi olduğu tahmin edilmektedir. Ancak bu rakamın sağlıklı bir tahmin olduğu şüphelidir. Tahmin yapılırken madeni yağların ham maddesi olan baz yağların sadece madeni yağ üretiminde kullanıldığı varsayılmıştır. Ancak, baz yağlar sadece madeni yağ üretiminde değil, başka amaçlar için de kullanılmaktadır. Dolayısıyla yukarıda

² Bu sayı, 15.7.2009 tarihli Enerji Petrol Gaz Gazetesi’nin “Madeni Yağ” özel sayısında 212 olarak verilmektedir.

tahmin edilen madeni yağ üretim miktarının daha düşük bir miktar olması gerekmektedir³.

Türkiye’de üretilen madeni yağ miktarında olduğu gibi satılan madeni yağ miktarı konusunda da kesin rakamlar bulunmamaktadır. Ancak, aşağıdaki tabloda madeni yağ pazarı ürün grupları bazında, PETDER üyesi teşebbüslerin sattıkları madeni yağ miktarları ve bu miktarların toplam sektör satışlarının %82’sini meydana getirdiği varsayımı altında yapılan hesaplamalar sonucu ulaşılan rakamlara yer verilmiştir:

190 **Tablo 2: Türkiye Madeni Yağ Pazarı Ürün Grupları Temelinde Tahmini Satış Miktarları**

MADENİ YAĞLAR	2005 (ton)	2006 (ton)	2007 (ton)	2008 (ton)	2008 Ürün Gruplarının Oranları (%)
Motor Yağları	146.988	158.895	150.256	133.097	39
Dişli ve Transmisyon Yağları	21.235	24.426	23.800	22.928	7
Kimyasallar	32.296	34.889	27.399	31.530	9
Endüstriyel Yağlar	101.636	102.159	107.037	108.944	32
Deniz Yağları	26.652	26.982	26.759	32.626	9
Gresler	11.651	13.138	12.730	10.872	4
PETDER üyesi 9 şirketin toplam pazar miktarı	340.457	360.189	347.981	340.000	-
PETDER üyesi teşebbüslerin toplam pazar payı (%)	82	82	82	82	-
Yurtiçi Madeni Yağ Satışı (Tahmini)	415.191	439.024	424.367	414.634	100

Yukarıdaki tablodan Türkiye’de toplam madeni yağ satışlarının 400-450 bin ton arasında olduğu anlaşılmaktadır. Madeni yağlar ürün grupları arasında en önemli grubun motor yağları (%39) ve endüstriyel yağlar (%32) olduğu görülmektedir.

I.3.2. Atık Yağlar

Türkiye’de, madeni yağlardan ne kadar atık yağ oluştuğu konusunda kesin rakamlar bulunmamakla birlikte madeni yağlardan %50-65 oranında atık yağ ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla Türkiye’de yıllık madeni yağ satışlarının 400-450 bin ton arasında olduğu göz önüne alınırsa yaklaşık 250 bin ton civarında atık yağ oluştuğu anlaşılmaktadır.

200 Yine Türkiye’de toplam atık yağların ne kadarının atık motor yağlarından ne kadarının atık endüstri yağlarından meydana geldiği hususunda da kesin veri bulunmamaktadır. Bununla birlikte, PETDER tarafından yapılan çalışmalarda toplam atık yağların esas olarak yarısının motor yağlarından, geriye kalanın da endüstri yağlarından oluştuğu ifade edilmektedir.

Atık yağların, doğrudan çevre ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etkide buldukları için, değerlendirildikleri alanlar büyük önem taşımaktadır. Aşağıdaki tabloda Türkiye ve AB’de atık yağların değerlendirildiği alanlar ve bu alanların toplam içinde ne kadarlık bir yüzdeye sahip olduğu gösterilmiştir.

Tablo 3: Atık Yağların Yönetimi

Atık Yağ Değerlendirme Alanları	AB (%)	Türkiye (%)
Geri Kazanım	24	7
Enerji Kazanım	48	7
Kayıt Altına Alınamayan	28	86

³ PETDER tarafından Rekabet Kurulu’na yapılan Menfi Tespit/Muafiyet başvuru dosyasında bu rakam 500-550 bin ton arasında tahmin edilmektedir.

210 Yukarıdaki tablodan, Türkiye’de atık yağların çok önemli bir kısmının toplanamadığı görülmektedir. Başka bir deyişle Türkiye’de toplanan yıllık 250 bin ton atık yağın yaklaşık 215 bin tonu kayıt altına alınamamaktadır. Bu bakımdan atık yağ yönetimine duyulan ihtiyaç nedeniyle ilk düzenleme, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 21.1.2004 yayımlanan “Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği⁴” (2004 Yönetmeliği) ile yapılmıştır. 2004 Yönetmeliği ile çevre ve insan sağlığı için tehlike oluşturan atık motor yağların doğru koşullarda kayıt altına alınıp toplanması ve uygun koşullarda bertaraf edilmesi için motor yağı üreticilerine, üretmiş oldukları motor yağı atık hale geldikten sonra, toplama ve geri dönüşümünü sağlama yükümlülüğü getirilmiştir. Ayrıca yine aynı Yönetmelikle motor yağı üreticilerine, piyasaya sürdükleri motor yağı miktarıyla orantılı olarak belli bir miktarda atık motor yağı toplama yükümlülüğü verilmiştir. 220 Aşağıdaki tabloda, 2004 Yönetmeliğinin geçerli olduğu 2004-2008 yılları arasında belirlenen kota çerçevesinde PETDER üyelerinin toplaması gereken atık motor yağ miktarları gösterilmiştir:

Tablo 4: PETDER üyelerinin Toplam Motor Yağı Satışları ve Toplanması Gereken Atık Motor Yağ Miktarları

	2004	2005	2006	2007
Piyasaya Sürülen Motor yağı Miktarı (ton)	147.214	156.542	166.279	154.853
Kota Oranı (%)	12	20	25	30
Kota oranınca bir sonraki yıl Toplanması Gereken atık Motor Yağı Miktarı (%)	17.666	31.308	41.570	46.456

PETDER üyesi olan motor yağı üreticileri –ki toplam pazarın %80-90’ını ellerinde bulundurmaktadırlar- 2004 Yönetmeliği ile üzerlerine getirilen atık motor yağlarını toplama yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla PETDER bünyesinde 12.4.2004 tarihinde Petrol Sanayi Derneği İktisadi İşletmesini (PETDER İşletme) kurmuşlardır. 230 Aşağıda PETDER İşletmenin 2004 ve 2008 yılları arasında toplamış olduğu atık motor yağı miktarları gösterilmiştir:

Tablo:5- PETDER Tarafından Toplanan Atık Motor Yağı Miktarları (ton)

	2004 (ton)	2005 (ton)	2006 (ton)	2007 (ton)	2008 (ton)
Toplanan Atık Miktarı	1.446	7.492	10.425	15.080	16.094
Toplanması Gereken Atık Miktarı	17.666	31.308	41.570	46.456	-
Başarı Oranı (%)	8	24	25	32	

Yukarıdaki tablodan PETDER’in 2004 Yönetmeliği gereğince toplaması gereken atık motor yağının her yıl arttığı ancak PETDER’in bu rakamların çok altında atık yağ toplayabildiği görülmektedir. PETDER bu dönemde atık motor yağlarını başta araç servisleri olmak üzere endüstri araç parkları, kamu kuruluşları, belediyeler, yağ üretim tesisleri ve akaryakıt istasyonlarından toplamıştır. Aşağıda tabloda toplanan atık motor yağların sektörel dağılımı gösterilmiştir:

Tablo 6: PETDER Tarafından Toplanan Atık Motor Yağı 2004-2008 Sektörel Dağılımı

	2004-2008 (%)
Akaryakıt istasyonları	1
Araç Servisleri	65
Belediyeler	3
Endüstri Araç Parkı	16
Kamu Kuruluşları	9
Yağ Üretim Tesisleri	6

240 2004 Yönetmeliği’nin geçerli olduğu Ocak 2004-Temmuz 2008 tarihleri arasında sadece PETDER İşletmesi atık motor yağı toplamamış, sayıları 25’i bulan, atık motor yağlarını ve endüstriyel yağları işleyerek esas olarak harman yağı ve kalıp yağı üreten

⁴ Söz konusu yönetmek 30.7.2008 tarihinde yürürlükten kaldırılmış olup yerini aynı tarihte yürürlüğe giren “Atık Yağların Kontrol Yönetmeliği” almıştır.

geri kazanım firmaları da atık motor yağı toplamışlardır. Aşağıdaki tabloda geri kazanım firmaları ve bu firmaların tesislerinin bulunduğu şehirler ile bu firmaların 2006-2008 yılları arasında toplamış oldukları atık motor ve endüstri yağları gösterilmiştir:

Tablo 7: Geri Kazanım Firmaları Tarafından Toplanan Atık Yağ Miktarları

Teşebbüs Adı	2006 (ton)		2007 (ton)		2008 (ton)		Şehir
	End. Yağı	Motor Yağı	End. Yağı	Motor Yağı	End. Yağı	Motor Yağı	
San Deniz Taşımacılığı	0	0	0	0	0	0	İzmir
6M. Petrol Ürünleri Geri Kazanım	0	0	0	0	0	0	Konya
Çev-Pet Petrol Ürünleri Geri Dönüşüm	51,02	0	0	0	0	0	Konya
Sude Oil Petrol	0	0	0	0	0	0	Gaziantep
Karşın	0	0	0	0	0	0	Mardin
Gülbahar Kimya	0	0	590,88	261,34	898	166	Mardin
F-B Oil Petrol Ürünleri	640,5	137,2	447,25	215,35	395	95	Osmaniye
Koza Sınai Yağları	0	0	50,52	0	143,6	6,6	Tekirdağ
Öz mobil Madeni Yağlar	0	0	0	24,96	13,4	240,08	Van
Ataberk End.	829,7	7,9	1223,8	227,5	1223	21,64	Kocaeli
Konartek Petrol Ürünleri	0	0	0	0	4,8	43	Konya
Acıöz Petrol	0	0	0	389,66	230,8	1057,6	Konya
Özkale Kimya	0	0	0	0	113	0	Malatya
GDS Geri Dönüşebilir Atık Madde	2989,1	57,7	962,95	92,62	1126	115	İzmir
Gür-Pet Petrol Ürünleri	247,8	1414,5	349,965	731,521	523	90,65	İzmir
Ares Madeni Yağlar	73,42	0	677,61	626,74	572	353	İzmir
Çinkanlar Kimya	1863,8	133,6	2010,6	9,8	2384	35,98	İzmir
Can Kimyevi Maddeler Geri Kazanım	7,84	10,54	4,62	30,69	38,5	9,14	Adana
Bilgin Kimya	0	0	0	0	49	0	Balıkesir
Şahinbey Denizcilik	0	0	220,02	1123,145	414	116	Gaziantep
Şah-San Madeni Yağ	0	0	0	0	44,7	12,5	Gaziantep
Orüsan Kimya	62,9	4,1	394,14	53,118	740	33	İstanbul
Denge Ltd. Şti.	306,6	992,8	234,3	1562,8	268	358	Ankara
Gündüz Gıda Ltd. Şti.	317,6	245,5	111,38	107,1	832	12,21	Ankara
Engin Geri Kazanım	1252,4	228,9	2250,7	498,5	1468	346	Ankara
Abak ⁵	0	0	2,5	0	6,4	0,75	
Uran	65,2	11,38	75,9	39,27	306,6	457,99	
TOPLAM	8.707,88	3.354,29	9.607,135	5.994,114	11.793,8	3.570,14	

Yukarıdaki tablodan, geri kazanım firmalarının topladıkları atık yağların ortalama %70-75'inin atık endüstri yağlardan, %25-30'unun da atık motor yağlarından oluştuğu anlaşılmaktadır. Geri kazanım firmalarının bazılarının (4 firma) sektörde hiçbir faaliyeti

⁵ Abak ve Uran firmaları 22.6.2009 tarihi itibarıyla Çevre ve Orman Bakanlığı verilerinde geri kazanım firmaları arasında görünmemektedir.

250 bulunmamaktadır. Sektördeki firmaların çoğu ağırlıklı olarak atık endüstriyel yağları toplamakta; buna karşın Acıöz Petrol, Gür-Pet, Şahinbey ve Denge gibi geri kazanım firmalarının topladıkları atık yağlar içinde atık motor yağının önemli bir ağırlığı bulunmaktadır. Ayrıca geri kazanım firmalarının sanayileşmiş ve araç sayısının yüksek olduğu ve dolayısıyla atık motor yağın bulunduğu İstanbul gibi yerler dışında Mardin (2 tane), Gaziantep (3 tane), Konya (4 tane), Malatya (1 tane) ve Van'ı (1 tane) tercih etmeleri dikkat çekicidir.

Aşağıdaki tabloda ise 2006-2009 yılları arasında geri kazanım firmalarının topladıkları toplam atık motor yağ miktarı ile PETDER İşletmesi'nin topladığı atık motor yağları gösterilmiştir:

260 **Tablo 8: Toplanan Atık Motor Yağı Miktarı**

	2006		2007		2008	
	Motor Yağı	Pay (%)	Motor Yağı	Pay (%)	Motor Yağı	Payı (%)
Geri Kazanım Firmaları	3.354,29	24	5.994,114	28	3.570,14	19
PETDER İşletme	10.425	76	15.080	72	16.094	81
TOPLAM	13.779,29	100	21.074,114	100	19.664,14	100

Tablodan 2006-2008 yılları arasında yıllık ortalama 15-20 bin ton arasında atık motor yağı toplandığı görülmektedir. Bu durum, Türkiye'de yıllık 125 bin ton civarında atık motor yağı ortaya çıktığı göz önüne alınırsa, atık motor yağlarının %12-16'nın resmen toplanabildiğini göstermektedir. Bu oran AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında (geri kazanım ve enerji de amacıyla toplanan %72) son derece düşük bir oranı işaret etmektedir.

270 Çevre ve Orman Bakanlığı, yukarıda değerlendirilen uygulama sonuçlarını dikkate alarak 30.7.2008 tarihinde 2004 Yönetmeliğini yürürlükten kaldırılmış yerine aynı tarihte "Atık Yağların Kontrol Yönetmeliği" (Yönetmelik) yürürlüğe sokmuştur. Bu Yönetmelik 2004 Yönetmeliğine göre önemli yenilikler getirmiştir. Başta motor yağı üreticileri için öngörülen kota uygulamasına son verilmiştir. Yönetmelik'te motor yağı üreticilerinin üretmiş oldukları motor yağlarını toplamak ve bertaraf ile ilgili işlemleri organize etmekle yükümlü olduklarını belirttikten sonra atık motor yağlarının yalnızca motor yağı üreticisi veya yetkilendirilmiş kuruluş tarafından toplanabileceği öngörülmüştür. Bu sistemde atık motor yağlarını ya doğrudan motor yağı üreticileri ya da yetkilendirilmiş kuruluş toplayabilecektir. Bu çerçevede PETDER, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 2.9.2008 tarihinde "Yetkilendirilmiş Kuruluş" olarak atanmıştır. Yönetmelik'te yetkilendirilmiş kuruluş; atık motor yağların toplanması amacıyla, Çevre ve Orman Bakanlığı'nca belirlenen esaslar dahilinde piyasa payları toplamı en az %30

280 olan motor yağı üreticileri tarafından kurulan atık motor yağı toplama organizasyonu olarak tanımlanmıştır. PETDER üyesi teşebbüslerin toplam pazar paylarının %80'in üzerinde olduğu göz önüne alınırsa, bu tarihten sonra PETDER dışında herhangi bir organizasyonun yetkilendirilmiş kuruluş sıfatıyla fiilen atık motor yağı toplamasının (doğrudan motor yağı üreticileri dışında) imkânsız olduğu görülmektedir.

Aşağıda tabloda PETDER İşletmesinin 2009 ilk 7 ayında topladığı atık motor yağ miktarı ile geri kazanım firmalarına teslim ettiği (kategori I) atık motor yağları gösterilmiştir:

Tablo 9 – Toplanan Atık Motor Yağı ve Geri Kazanım Firmalarına Yapılan Teslim Miktarları

Atık Motor Yağı	2009 İlk 7 Ay (ton)
PETDER İşletmesi'nin Topladığı Miktar	9.875
Geri Kazanım Firmalarına Teslim edilen Miktar	443

290 Yukarıdaki tablodan PETDER İşletmesi'nin topladığı atık motor yağlarından ancak %4,5'ini geri kazanım firmalarına verildiği görülmektedir. Veriler her ne kadar 2009 yılı ilk 7 ayını kapsasa da, geri kazanım firmalarının geçmiş yıllarda yıl boyunca

topladıkları atık motor yağlarının 4 bin ton civarında olduğu göz önüne alınırsa, geri kazanım firmalarına teslim edilen atık motor yağının son derece düşük olduğu anlaşılmaktadır.

I.4. Yapılan İnceleme ve Tespitler

300 Önaraştırma kapsamında raportörlerce PETDER ile PETDER üyesi olan Atak Madeni Yağ Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., Belgin Madeni Yağlar Tic. ve San. A.Ş., BP Petrolleri A.Ş., Delta Akaryakıt Tic. A.Ş., Mobil Oil Türk A.Ş., Petrol Ofisi A.Ş., Shell& Turcas Petrol A.Ş., Total Oil Türkiye A.Ş., Turcas Petrol A.Ş. ile ayrıca Madeni Yağ ve Petrol Ürünleri Sanayicileri Derneği üyesi olan Koçak Petrol Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.'de eşzamanlı olarak yerinde inceleme yapılmıştır.

Yerinde incelemelerde iddia konusu PETDER üyesi olan madeni yağ üreticisi ve ithalatçısı petrol şirketlerinin, piyasadaki madeni yağ arzını kontrol ettiği; ayrıca PETDER üyesi petrol şirketlerinin motor yağı üreticisi olarak piyasadaki motor yağı fiyatlarını kendi aralarında anlaşarak belirlediklerine ilişkin herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanmamıştır.

Diğer bir şikayet konusunu oluşturan PETDER'in atık motor yağı toplamasına ilişkin faaliyetlerinin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesine geçmeden önce aşağıda atık motor yağı ile ilgili mevzuat ve pazardaki uygulamasına yer verilmiştir.

310 Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği; I., II., ve III. kategori atık yağların üretimi, geçici depolanması, toplanması, taşınması, işlenmesi, bertarafı, ithalat ve ihracatı ile transit geçişine ilişkin yasak, sınırlama ve yükümlülükleri, alınacak önlemleri, yapılacak denetimleri kapsamaktadır.

I.4.1. Atık Motor Yağının Toplanması

Yönetmeliğe göre atık motor yağı "*Belirli bir kullanım süresi sonucunda motorlu araçlardan kaynaklanan ve orijinal kullanım amacına uygun olmayan atık yağları*" ifade etmektedir.

320 Yönetmeliğin "Atık motor yağlarının toplanması" başlıklı 13. maddesi "*Atık motor yağları, motor yağı üreticileri veya bunların yetkilendirilmiş kuruluşları tarafından toplanır. Bunlar dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından atık motor yağları toplanmaz. Motor yağı üreticileri, ülkenin her yanından atık motor yağlarını toplayacak şekilde sistem kurmak ve bu sistemi etkin olarak çalıştırmakla yükümlüdür.*" şeklindedir. Yönetmelikte yetkilendirilmiş kuruluş ise "*Atık motor yağlarının toplanması amacıyla, Bakanlıkça belirlenen esaslar dahilinde piyasa payları toplamı en az % 30 olan motor yağı üreticileri tarafından kurulan atık motor yağı toplama organizasyonunu*" olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıda öngörülen koşulları taşıyan Petrol Sanayi Derneği İktisadi İşletmesi atık motor yağlarının toplanması konusunda Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 2.9.2008 tarihinde yetkilendirilmiştir.

330 Yönetmelikteki %30'luk pazar payı şartı ve PETDER üyelerinin (motor yağlarında) toplam pazar payının yaklaşık %80 olduğu dikkate alındığında atık motor yağı toplama konusunda fiilen tek kuruluş olarak faaliyet göstereceği anlaşılmaktadır.

Atık motor yağların toplanması ve işlenmesi ile ilgili olarak motor yağı üreticileri ve ithalatçılara çeşitli yükümlülükler getirilmiştir. Yönetmeliğin 10. maddesi uyarınca motor yağı üreticileri ve ithalatçıları; kullanım sonrası ortaya çıkan atık motor yağlarının, belirtilen kurallar doğrultusunda toplanmasını, işleme ve bertaraf edilmesini veya ihracatını sağlamakla ve bununla ilgili olarak Bakanlığa beyanda bulunmakla, bu atıkların Yönetmeliğe uygun olarak yönetimlerini sağlamak amacıyla gerekli

340 harcamaları karşılamakla; atık motor yağlarının toplanması amacıyla gerekli sistemi kurmak veya kurulmasını sağlamakla, uygun geçici depoların belirlenmesini temin etmekle, işleme veya bertaraf tesislerini kurmak veya kurdurtmakla, bu amaçla Bakanlıktan lisans almakla, kurulu olan tesislerden yararlanmakla yükümlüdür.

350 Yönetmeliğin "Genel İlkeler" başlıklı 5. maddesinin ikinci fıkrasında "Atık yağlara su, çözücüler, PCB, toksik ve tehlikeli maddeler ile diğer maddelerin ilave edilmemesi ve farklı kategorilerdeki atık yağların birbiriyle karıştırılmaması esastır. Atık yağlar, EK-1'de yer alan Atık Yağ Kategorileri ve Müsaade Edilen Kirletici Parametre Sınır Değerlerinde belirtilen kategorilere göre ayrı tank/konteynerlerde geçici depolanır, taşınır, işlenir veya bertaraf edilir. I. kategori atık yağ, II. kategori atık yağla karıştırılırsa II. kategori; I. veya II. kategori atık yağlar, III. kategori atık yağla karıştırılırsa III. kategori atık yağ olarak kabul edilir." düzenlemesi yer almaktadır.

Raportörlerce 31.7.2009 tarihinde PETDER Genel Sekreteri ile yapılan görüşmede, yetkiliye toplanan atık yağların kategorisine göre miktarlarına ilişkin soru sorulmuş ve verilen cevaptan özetle, atık motor yağ toplanması sırasında farklı kategorilerdeki yağların birbirine karıştırıldığı, bunun gerek atık yağ üreticisinin biriktirmesinden ya da PETDER araçlarının özellikle büyük şehirlerde farklı kategori yağların birbirine karışmasını önleyecek ayrı ayrı bölümlere sahip olmadığı ve yağların karıştığı, böylece II. Kategori olarak kabul edildiği, PETDER yetkililerinin aksi bir beyan olmadıkça tüm yağları II. kategori olarak kabul ettiği anlaşılmaktadır.

I.4.2. Atık Motor Yağın İşlenmesi – Enerji Geri Kazanımı

360 Yönetmeliğin "Genel İlkeler" başlıklı 5. maddesinin üçüncü fıkrasında, "Atık yağ oluşumunun kaynağında en aza indirilmesi, üretiminin kaçınılmaz olduğu durumlarda öncelikle atık yağların geri kazanımı amacıyla rejenerasyonu ve rafinasyonu esastır. II. kategori atık yağlar ile I. kategori atık yağların geri kazanım işlemleri sonucunda ürün kalitesi tutturulamayan atık yağlar Bakanlıktan lisans almış ve 21 inci maddede belirtilen tesislerde enerji geri kazanımı amacıyla kullanılabilir. Geri kazanım imkanı bulunmayan atık yağlar 22 nci maddede belirtilen şekilde Bakanlıktan lisans almış tehlikeli atık bertaraf tesislerinde bertaraf edilir." düzenlemesi yer almaktadır.

370 Yine Yönetmelik Ek-1'de 1. kategorideki atık yağların öncelikle rejenerasyon ve rafinasyon yolu ile geri kazanımlarının sağlanması gerektiği, bu kategorideki yağların Yönetmeliğin 21. maddesinde belirtilen koşullar nedeniyle enerji geri kazanımı amacıyla kullanılabilmesi belirtilmektedir.

PETDER'in topladığı atık motor yağların birbirine karışabildiği ve bu nedenle II. kategori olarak kabul edildiği ve dolayısıyla sadece enerji geri kazanımı amacıyla yüksek ısıdaki çimento, demir çelik ve kireç fabrikalarının fırınlarında yakıldığı görülmektedir. Bu çerçevede atık motor yağların büyük ölçüde rafinasyonu ya da rejenerasyonun yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Ancak PETDER'in atık motor yağ toplaması nedeniyle enerji geri kazanım firmalarının artık atık motor yağ elde edemediği ve dolayısıyla baz yağ üretiminde kullanmadığı tespit edilmiştir.

380 Yönetmeliğin "Atık yağ analizi" başlıklı 15. maddesinde, "(1) Kullanılan yağ türünde değişiklik yapılmaması durumunda atık yağ kategori analizleri atık üreticisi tarafından bir kez yaptırılarak EK-2'de yer alan Atık Yağ Beyan Formuyla Bakanlığa beyanda bulunulur. Atık yağ kategori analizleri yetkilendirilmiş kuruluşlar, işleme veya bertaraf tesisleri tarafından yaptırılmış olan atık yağ üreticileri, tekrar bir analiz yaptırmaya gerek olmadan bu analizleri kullanabilir. Atık yağ kategorisini etkileyecek koşulların oluşması durumunda atık yağ analizi yenilenerek Bakanlığa bilgi verilmesi zorunludur.

.... (3) *Atık motor yağlarının toplanması aşamasında motor yağı üreticileri veya bunların yetkilendirilmiş kuruluşlarınca kategori analizleri aylık olarak yaptırılarak Ulusal Atık Taşıma Formlarıyla birlikte Bakanlığa gönderilir.*” düzenlemesi yer almaktadır.

390 Yönetmeliğin “Atık yağların enerji geri kazanımı amacıyla kullanımı” başlıklı 21. maddesinde “*II. kategori atık yağlar ile I. kategori atık yağların enerji geri kazanım işlemleri sonucunda ürün kalitesi tutturulamayan atık yağlar, enerji geri kazanımı amacıyla mevcut yakıtta ilave edilerek kullanılabilir. Bu amaçla Bakanlıktan lisans alınması zorunludur. Buna ilişkin idari ve teknik esaslar Bakanlıkça belirlenir.*” düzenlemesi yer almaktadır. Yönetmelikte enerji geri kazanımı “*atık yağların mevcut yakıtta ilave edilerek lisanslı tesislerde enerji amaçlı kullanımı*” şeklinde tanımlanmaktadır.

400 Bu çerçevede toplanan motor yağların tümü için analiz yapılmadığı ve yağların büyük bir kısmının II. kategori olarak kabul edilerek enerji geri kazanımında değerlendirildiği, ancak PETDER tarafından sınırlı sayıda analiz yaptırıldığı anlaşılmaktadır.

Dosyadaki bilgi ve belgeler arasında yer alan şikayetçinin aynı konu ile ilgili olarak PETDER hakkında Çevre ve Orman Bakanlığı’na yaptığı başvuru ile ilgili Bakanlığın verdiği cevap ve PETDER’in buna karşın Bakanlığa gönderdiği yazışmalardan, ilgili Yönetmeliğin öngördüğü şekilde atık motor yağlarının toplanması ve değerlendirilmesinde, özellikle Yönetmelikte atık yağların kategorilerinin belirlenmesinde hangi tarafın asıl sorumlu olduğu hususunda belirsizlik bulunduğu, kategori tespitinin uzun ve maliyetli olması ve analiz sonuçlarında çelişkilerle karşılaşılması gibi hukuki, teknik ve ekonomik gerekçelere dayanan birtakım sorunların olduğu görülmektedir.

410 **I.4.3. PETDER’in Atık Motor Yağ Toplama Faaliyeti**

2008 tarihli Yönetmelik’te, motor yağı üreticilerinin üretmiş oldukları motor yağlarını toplamak ve bertaraf etmek ile ilgili işlemleri organize etmekle yükümlü olduklarını belirttikten sonra atık motor yağlarını yalnızca motor yağı üreticisi veya yetkilendirilmiş kuruluş tarafından toplanabileceği öngörülmüştür. Bu sistemde atık motor yağlarını ya doğrudan motor yağı üreticileri ya da yetkilendirilmiş kuruluş toplayabilecektir. Bu çerçevede PETDER, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 2.9.2008 tarihinde “Yetkilendirilmiş Kuruluş” olarak atanmıştır. Yönetmelik’te yetkilendirilmiş kuruluş, atık motor yağlarının toplanması amacıyla, Çevre ve Orman Bakanlığı’nca belirlenen esaslar dahilinde piyasa payları toplamı en az %30 olan motor yağı üreticileri tarafından kurulan atık motor yağı toplama organizasyonu olarak tanımlanmıştır. PETDER üyesi teşebbüslerin toplam pazar paylarının %80’in üzerinde olduğu göz önüne alınırsa, bu tarihten sonra PETDER dışında herhangi bir organizasyonun yetkilendirilmiş kuruluş sıfatıyla fiilen atık motor yağı toplamasının (doğrudan motor yağı üreticileri dışında) imkânsız olduğu görülmektedir.

420 PETDER, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından atanmış tek yetkilendirilmiş kuruluş olarak lisanslı araçları ile toplanan atık motor yağlarını ilgili yerden teslim almakta ve lisanslı tesislerde bertaraf ettirmektedir. Bu hizmet ülke genelinde yaygınlaştırılmaya çalışılmakta ve talep eden tüm atık motor yağı üreticilerine bedelsiz olarak sunulmaktadır. Bertaraf tesislerine ise nakliye bedeli karşılığı teslim edilmektedir. Bu faaliyetin gerektirdiği tüm ek maliyetler PETDER sistemine katılan firmalarca karşılanmaktadır.

430

I.5. Değerlendirme

440 Dosya kapsamında yapılan incelemelerden, PETDER üyesi olan madeni yağ üreticisi ve ithalatçısı petrol şirketlerinin, piyasadaki madeni yağ arzını kontrol ettiği, ayrıca PETDER üyesi petrol şirketlerinin motor yağı üreticisi olarak piyasadaki motor yağı fiyatlarını kendi aralarında anlaşarak belirlediklerine işaret eden herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanmamıştır. Bu çerçevede anılan iddialara ilişkin şikayetlerin reddedilmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

PETDER'in atık motor yağı toplaması faaliyetine ilişkin iddialar çerçevesinde yapılan değerlendirmelere ise aşağıda yer verilmiştir.

450 Öneraştırma kapsamında yapılan yerinde incelemelerde şikayet dilekçesinde dile getirilen PETDER'in atık motor yağı pazarındaki davranışlarının da 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlalden kaynaklandığına işaret eden herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır. Bununla birlikte, ilgili mevzuat hükümlerinin etkin bir şekilde işletilemediği ve geri kazanım firmalarının ham madde temininde güçlük çektiği ya da hiç temin edemediği, bu uygulamalar nedeniyle anılan teşebbüslerin dolaylı olarak etkilendiği görülmüştür. İlgili mevzuatın etkin bir şekilde uygulanamamasında bir takım gerekçelerin bulunduğu da belirtilmektedir.

Raportörlece PETDER Genel Sekreteri ile yapılan görüşmede, söz konusu uygulamaya, toplanan atık motor yağlarının ayrı ayrı kategori testine tabi tutulmasının ekonomik ve teknik olarak mümkün olmaması, Yönetmeliğe göre bu testlerin yapılmasının atık motor yağı üreticisinin sorumluluğunda olmasına rağmen atık üreticilerinin bu sorumluluklarını çeşitli nedenlerle yerine getirmemesi yüzünden atık yağların 2. kategori olarak değerlendirilmesi ve atık yağları taşıyan araçlarda her bir kategori için ayrı bölme bulunmamasının neden olduğu ifade edilmiştir.

460 Yine öneraştırma kapsamında yapılan incelemelerde, atık yağın toplanması ve değerlendirilmesinde yukarıda değinilen sorunlar PETDER tarafından 24.7.2009 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığı'na bildirilerek, farklı kategorideki atık yağların küçük partiler halinde toplanmasının araçlarda ayrı bölmeleri gerektirmesi nedeniyle hem ekonomik hem de pratik olmadığı, yapılan kategori testlerinin ağırlıklı olarak 2. kategori şeklinde sonuç verdiği, kategori testlerinin pahalı olduğu ve sonuçların geç alındığı, atık üreticilerince kategori beyan edilmediği sürece atık yağların 2. kategori sayılarak diğer atık yağlar ile karıştırılmak zorunda olduğu ve bazen kategori test sonuçlarında çelişkilerin olduğu ifade edilerek, kategorisi beyan edilmeyen atık yağların 2. kategori olarak işlem göreceği, 1. kategori olarak beyan edilen "küçük miktarlardaki" teslimatların karıştırılmak zorunda kalınması halinde 2. kategori olarak işlem göreceği ve 1. kategori olarak beyan edilen "tanker yükü teslimatların" 1. kategori olarak işlem göreceği şeklindeki uygulamalarının mevzuata uygunluğunun Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından tekrar değerlendirilerek görüş bildirilmesi istenmiştir. Çevre ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile yapılan görüşmede, PETDER tarafından çeşitli gerekçelerle uygulanan ve Bakanlık tarafından görüş bildirilmesi istenilen konularda, henüz değerlendirme aşamasında olduğu belirtilmiştir.

480 Şikayete konu olan atık motor yağ piyasasında PETDER tarafından gerçekleştirilen uygulamaların, 2008 tarihli Yönetmelik hükümlerinin tam olarak uygulanamaması nedeniyle ortaya çıktığı, bu uygulamaların geri kazanım alanında faaliyet gösteren teşebbüslerin ham maddesi olan atık motor yağı teminini güçleştirerek, anılan teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaşmasına ve bu nedenle dolaylı olarak olumsuz etkilenmelerine yol açtığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede atık motor yağ piyasasında daha rekabetçi pazar yapısının oluşumunu teminen Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasındaki aksaklıklara ve bu aksaklıklar sonucunda pazarda ortaya çıkan

olumsuzluklara ilişkin olarak Çevre ve Orman Bakanlığı'na görüş yazısı gönderilmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

- 490 1. Petrol Sanayi Derneği üyesi olan madeni yağ üreticisi ve ithalatçısı petrol şirketlerinin, piyasadaki madeni yağ arzını kontrol ettiğine ve aynı Dernek üyesi petrol şirketlerinin motor yağı üreticisi olarak piyasadaki motor yağı fiyatlarını kendi aralarında anlaşarak belirlediklerine işaret eden herhangi bir bilgi ya da belgeye rastlanmadığından, bu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olmadığına;
- 500 2. Bununla birlikte, Petrol Sanayi Derneği tarafından atık motor yağı piyasasında gerçekleştiren şikayet konusu uygulamaların, 30 Temmuz 2008 tarihli Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği hükümlerinin tam olarak uygulanamaması nedeniyle ortaya çıktığı ve bu uygulamaların geri kazanım alanında faaliyet gösteren teşebbüslerin hammadde temininde güçlük çekmesi sonucuna yol açtığı dikkate alınarak atık motor yağı piyasasında daha rekabetçi pazar yapısının oluşumunu teminen Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasındaki aksaklıklara ve pazarda ortaya çıkan olumsuzluklara ilişkin olarak Çevre ve Orman Bakanlığı'na görüş bildirilmesi hususunda Başkanlığa yetki verilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.